

ЕКСПАНСІОНІЗМ РФ НА ТИМЧАСОВО НЕПІДКОНТРОЛЬНИХ ЧАСТИНАХ ТЕРИТОРІЙ ЛУГАНСЬКОЇ ТА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ У 2014–2022 РОКАХ

Лисянський П. Л.,
доктор філософії з політичних наук,
директор організації
ГО «Інститут стратегічних досліджень та безпеки»
ORCID ID: 0000-0003-3997-9335
d._phdinformation@ukr.net

У статті досліджується експансіоністська політика Російської Федерації (РФ) на тимчасово непідконтрольних їй частинах територій Луганської та Донецької областей у період 2014–2022 років. Акцент зроблено на використанні РФ Мінських домовленостей для легітимізації своїх дій та подальшої інтеграції цих територій до свого складу.

Метою статті є виявлення та розкриття механізмів, які використовувала Російська Федерація для інтеграції непідконтрольних Києву територій під час дії Мінських домовленостей. Зокрема, досліджується примусова паспортизація громадян України, мілітаризація дітей та використання цих процесів для виправдання подальшої військової агресії проти України під приводом захисту «своїх» громадян.

У дослідженні використовуються різні методи: контент-аналіз офіційних документів, порівняльний аналіз, а також аналітичні методи оцінки впливу політичних і військових дій Російської Федерації на ситуацію в регіоні. Проаналізовано дані офіційних джерел, наукових статей, звітів міжнародних організацій та експертних оцінок.

Результати дослідження показують, що під час дії Мінських домовленостей Російська Федерація активно реалізовувала політику інтеграції непідконтрольних територій до свого складу. Примусова паспортизація громадян України в «ЛНР» і «ДНР» та мілітаризація дітей розпочалася саме під час Мінських переговорів. Це підтверджує гіпотезу про те, що Російська Федерація використовує Мінські угоди для легітимізації своєї присутності та подальших агресивних дій.

У статті показано, що Мінські домовленості були використані Російською Федерацією не для досягнення миру, а для посилення свого впливу на окупованих територіях та підготовки до подальшої військової агресії проти України під приводом захисту «своїх» громадян. Результати дослідження підкреслюють важливість розуміння реальних цілей та механізмів російської політики на окупованих територіях.

Результати дослідження є важливими для розробки стратегій протидії експансіоністським діям Російської Федерації в майбутньому. Стаття також виявила необхідність подальших досліджень соціально-економічних та політичних наслідків такої політики для регіону. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на детальному аналізі впливу мілітаризації дітей на їхнє психічне здоров'я та соціальну стабільність у регіоні.

Ключові слова: мінські домовленості, «ЛНР», «ДНР», примусова паспортизація, мілітаризація дітей, військова агресія.

Постановка проблеми. Експансіонізм Російської Федерації (РФ) на тимчасово непідконтрольних частинах територій Луганської та Донецької областей у період з 2014 до 2022 років становить одну з найгостріших і найактуальніших проблем сучасної міжнародної політики. Ця проблема охоплює широкий спектр політичних, соціальних, економічних і гуманітарних аспектів, що робить її вкрай важливою для детального наукового вивчення та розробки практичних рекомендацій.

У 2014 році РФ розпочала агресивну політику щодо України, що призвело до окупації та фактичного контролю над значними частинами Луганської й Донецької областей. Ця експансія супроводжувалася військовими діями, створенням підконтрольних РФ квазідержавних утворень, активним

втручанням у внутрішні справи України. Наслідки цієї агресії відчуваються й нині, включаючи в себе значні втрати серед населення, руйнування інфраструктури, порушення міжнародного права і суверенітету України. Дослідження експансіонізму РФ є надзвичайно важливим для розуміння сучасних геополітичних процесів і динаміки міжнародних відносин. Аналіз політики РФ на території Луганської та Донецької областей дозволяє визначити основні мотиви й цілі цієї експансії, а також її вплив на глобальну безпеку і стабільність. Військові дії та окупація спричинили значні гуманітарні кризи, включаючи переміщення населення, порушення прав людини та погіршення умов життя. Вивчення цих аспектів є необхідним для розробки ефективних гуманітарних програм і стратегій підтримки постраждалого населення. Наукові дослідження експансіонізму РФ дозволяють не тільки глибше зрозуміти суть цієї проблеми, а й розробити практичні рекомендації для української влади та міжнародного співтовариства. Вони стосуються стратегії політичної та економічної протидії агресії, правових заходів для захисту суверенітету України та гуманітарних програм для підтримки населення, що постраждало від військового конфлікту.

Метою статті є всебічний аналіз політики Російської Федерації, спрямованої на інтеграцію тимчасово непідконтрольних частин Луганської та Донецької областей до складу РФ у період дії «Мінських угод». Стаття має на меті розкрити, як під прикриттям мирних переговорів РФ активно вживала заходів для фактичної анексії цих територій, включаючи примусову паспортизацію громадян України в «ЛНР» та «ДНР» та мілітаризацію дітей. Особлива увага приділяється тому, як мінські угоди використовувалися для легітимації та посилення контролю над цими територіями, що призвело до початку відкритої військової агресії під приводом захисту громадян РФ у «ЛНР» та «ДНР».

Цей аналіз дозволяє зрозуміти справжні наміри та стратегії РФ у контексті мінських переговорів і підкреслює важливість розробки нових підходів до мирного врегулювання військових конфліктів і захисту національних інтересів України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі останніх років, присвяченій тематиці експансіонізму Російської Федерації на тимчасово непідконтрольних частинах територій Луганської та Донецької областей у 2014–2022 роках, спостерігається кілька основних напрямів і тенденцій у дослідженні цієї проблематики.

Багато науковців зосереджують свою увагу на геополітичних аспектах експансіоністської політики Росії. У працях таких авторів, як Касьяненко (2019) та Алещенко (2016), проаналізовано історичні передумови конфлікту й зазначено, що агресія РФ є частиною довгострокової стратегії з відновлення свого впливу на пострадянському просторі. Вони підкреслюють, що анексія Криму та подальша підтримка сепаратистських рухів у Донбасі стали логічним продовженням цієї стратегії. Дослідження Шевель & Лікарчук (2022) та Зозуля (2023) сфокусовані на порушеннях міжнародного права та суверенітету України. Автори розглядають правові аспекти конфлікту, зокрема – невідповідність дій Росії міжнародним зобов'язанням, таким як Будапештський меморандум та інші міжнародні угоди. Вони також аналізують роль міжнародних організацій, таких як ООН та ОБСЄ, у врегулюванні конфлікту і забезпеченні дотримання міжнародного права. Економічні аспекти експансіоністської політики РФ розглядаються в роботах Нікілев (2023), Рудик та Бабій (2023). Вони досліджують економічні наслідки конфлікту для регіону, включаючи руйнування інфраструктури, економічну блокаду та вплив на торгівлю. Автори також аналізують такі економічні важелі впливу Росії на непідконтрольні території, як фінансова підтримка сепаратистських утворень і контроль над ключовими галузями економіки. Соціально-політичні аспекти конфлікту досліджують Катеринчук (2016) та Богайчук (2018). Вони акцентують увагу на гуманітарних наслідках війни, таких як вимушене переселення населення, гуманітарна криза та порушення прав людини. Автори також аналізують вплив конфлікту на політичну стабільність України та зміни в суспільно-політичному ландшафті країни.

Інформаційні аспекти конфлікту висвітлюються в роботах Лапутіна і Маляр (2021), Дзюби та Волошина (2016). Вони досліджують роль пропаганди та дезінформації у формуванні громадської думки і легітимації дій РФ. Автори підкреслюють важливість інформаційної війни як інструменту гібридної війни, що дозволяє Росії маніпулювати інформацією та створювати альтернативну реальність для виправдання своїх дій. Аналіз літератури показує, що існує широкий спектр досліджень, які вивчають різні аспекти експансіоністської політики РФ на Донбасі. Більшість авторів збігаються в думці, що дії Росії мають систематичний характер і спрямовані на довгострокове посилення свого контролю над регіоном. Незважаючи на це, існує ряд білих плям і протиріч щодо розуміння певних аспектів військового конфлікту, що потребує подальших досліджень. Зокрема, всі дослідження здебільшого фокусуються на короткострокових ефектах, таких як руйнування інфраструктури та економічні втрати. Однак питання щодо того, як конфлікт вплине на соціально-економічний розвиток регіону через 10–20 років, залишається відкритим. Соціально-психологічні аспекти конфлікту також потребують більш глибокого аналізу. Наприклад, Шевель і Лікарчук (2022) зосереджуються на гуманітарних наслідках і порушеннях прав людини, але достатньо не аналізують вплив конфлікту на

психічне здоров'я населення, особливо дітей та молоді. Відсутність таких даних ускладнює розробку ефективних програм з реабілітації й підтримки постраждалих.

Ці дослідження дозволяють зрозуміти комплексність і багатовимірність військового конфлікту, а також указують на необхідність розробки ефективних стратегій для протидії експансіоністській політиці та захисту суверенітету України.

Виклад основного матеріалу. Війна на сході України, що розпочалася навесні 2014 року, стала наслідком політичної та військової експансії Російської Федерації на території України. Після анексії Криму в березні 2014 року РФ почала підтримувати сепаратистські рухи в Луганській та Донецькій областях, що призвело до збройного протистояння між проросійськими угрупованнями та українськими урядовими силами.

Анексія Криму Росією в березні 2014 року створила прецедент для подальших агресивних дій РФ на території України. Відразу після цього почалися масові протести та збройні зіткнення на сході України, які швидко переросли в масштабний військовий конфлікт. Військова допомога з боку РФ та постачання зброї сепаратистам сприяли ескалації насильства та створенню самопроголошених «Луганської Народної Республіки» («ЛНР») та «Донецької Народної Республіки» («ДНР»).

Зростання кількості жертв серед цивільного населення і масові руйнування привернули увагу міжнародного співтовариства. Європейський Союз, США та інші міжнародні організації почали активно закликати до припинення вогню й політичного врегулювання військового конфлікту. Важливу роль у цьому процесі відіграла Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), яка виступила посередником у перемовинах. Перший документ, спрямований на припинення вогню та врегулювання конфлікту, був підписаний у вересні 2014 року в Мінську за участю представників України, РФ, ОБСЄ та лідерів «ЛНР» і «ДНР» (як приватних осіб). Основні положення протоколу стосувалися негайного припинення вогню, обміну полоненими, відведення важкого озброєння та початку діалогу щодо децентралізації влади в Україні (Зозуля, 2023, с. 57). Через кілька тижнів після підписання протоколу було укладено «Мінський меморандум», який деталізував умови припинення вогню та передбачав створення буферної зони між сторонами військового конфлікту. Проте, незважаючи на досягнуті домовленості, бої на сході України тривали й далі, що свідчило про недостатню ефективність меморандуму. З урахуванням неефективності попередніх угод у лютому 2015 року було підписано новий комплекс заходів із метою врегулювання збройного конфлікту. Документ містив 13 пунктів, серед яких були такі: негайне припинення вогню, відведення важкої техніки, обмін полоненими, конституційні реформи в Україні та проведення місцевих виборів на тимчасово окупованих територіях під наглядом ОБСЄ.

Мінські угоди стали важливим етапом у спробах мирного врегулювання війни на сході України. Однак їх виконання стикнулося з численними перешкодами, включаючи порушення припинення вогню, небажання сторін дотримуватися домовленостей і продовження бойових дій. У цей період РФ активно використовувала переговорний процес для досягнення своїх стратегічних цілей. Під прикриттям мирних переговорів РФ продовжувала інтеграцію тимчасово непідконтрольних територій Луганської та Донецької областей до свого складу. Це проявилось через примусову паспортизацію громадян України, активну мілітаризацію молоді та створення підконтрольних адміністрацій. Такі дії підірвали довіру до мінських угод і створювали додаткові перешкоди для мирного врегулювання військового конфлікту. Таким чином, мінські угоди стали важливим, але неоднозначним інструментом у процесі врегулювання конфлікту на сході України. Вони відкрили можливості для переговорів і тимчасового припинення вогню, але водночас були використані РФ для зміцнення свого контролю над окупованими територіями та підготовки до подальшої агресії проти України (табл. 1).

Інтеграційна політика Російської Федерації щодо тимчасово непідконтрольних територій Луганської та Донецької областей під час мінських угод була спрямована на поступову інтеграцію цих територій до свого складу. Цей процес здійснювався через низку заходів, які включали в себе примусову паспортизацію, мілітаризацію населення, створення паралельних адміністрацій і впровадження російської ідентичності. Мінські угоди, що були спрямовані на врегулювання військового конфлікту, фактично використовувалися РФ як інструмент для зміцнення свого контролю на цих територіях.

Примусова паспортизація громадян України на тимчасово окупованих територіях «ЛНР» та «ДНР» стала одним із ключових елементів інтеграційної політики РФ. Цей процес почався під час мінських перемовин і мав на меті створення правового підґрунтя для подальшої легітимації присутності Росії в регіоні. Основною метою примусової паспортизації було перетворення місцевого населення на росіян, що давало РФ підстави для втручання у внутрішні справи України під приводом захисту своїх громадян. Це створювало додаткові важелі впливу на політичну та соціальну ситуацію в регіоні.

Паспортизація здійснювалася через створення спрощених процедур отримання російських паспортів, активну агітацію та навіть примус до отримання російського громадянства. Цей процес супроводжувався масовими кампаніями з дискредитації українських документів та обіцянками

Передумови та контекст мінських угод

Категорія	Опис
Конфлікт на сході України	Збройне протистояння між проросійськими угрупованнями та українськими урядовими силами, що розпочалось у 2014 році після анексії Криму РФ.
Анексія Криму	Незаконне приєднання Кримського півострова до РФ у березні 2014 року, що стало прецедентом для подальшої агресії на сході України.
Підтримка сепаратистів	Військова та фінансова допомога з боку РФ проросійським угрупованням у Луганській та Донецькій областях, створення «ЛНР» та «ДНР».
Міжнародний тиск	Заклики з боку ЄС, США та інших міжнародних організацій до припинення вогню та політичного врегулювання конфлікту.
Роль ОБСЄ	Організація з безпеки і співробітництва в Європі виступала посередником у перемовинах, намагаючись сприяти мирному врегулюванню військового конфлікту.
Мінський протокол (вересень 2014 року)	Перший документ, підписаний з метою припинення вогню та врегулювання військового конфлікту, включав у себе негайне припинення вогню, обмін полоненими, відведення важкого озброєння.
Мінський меморандум (вересень 2014 року)	Деталізував умови припинення вогню, передбачав створення буферної зони між сторонами конфлікту, але не забезпечив тривалого миру.
Мінський комплекс заходів (лютий 2015 року)	Містив 13 пунктів для врегулювання конфлікту: про припинення вогню, відведення важкої техніки, обмін полоненими, конституційні реформи, місцеві вибори під наглядом ОБСЄ.
Примусова паспортизація	Примусова видача російських паспортів громадянам України на тимчасово окупованих територіях, розпочата під час мінських перемовин, підірвала суверенітет України.
Мілітаризація здобувачів освіти	Програми військової підготовки для молоді на тимчасово окупованих територіях, розпочаті під час мінських переговорів з метою формування проросійських настроїв та підготовки до можливого військового конфлікту.
Легітимація дій РФ	Використання мінських угод для легітимації інтеграційних процесів і зміцнення контролю РФ на окупованих територіях, що ускладнювало мирне врегулювання конфлікту.
Військова агресія	Початок відкритої військової агресії РФ під приводом захисту громадян РФ у «ЛНР» та «ДНР», що стало наслідком політики примусової паспортизації та мілітаризації під час мінських угод.

Джерело: складено автором на основі (Касіаненко, 2019; Алещенко, 2016; Шевель & Лікарчук, 2022; Зозуля, 2023; Нікілев, 2023; Рудик & Бабій, 2023; Катеринчук, 2016)

соціальних вигод для тих, хто отримає російський паспорт. Примусова паспортизація призвела до серйозних правових і гуманітарних наслідків. Вона не тільки порушувала суверенітет України, а й формувала штучний демографічний та політичний контингент, лояльний до РФ, що сприяло подальшій ескалації військового конфлікту.

Мілітаризація дітей і молоді на тимчасово окупованих територіях також була важливою складовою інтеграційної політики РФ (табл. 2). Цей процес спрямовувався на формування проросійських настроїв та підготовку майбутніх кадрів для військових та адміністративних структур.

У школах та молодіжних організаціях у «ЛНР» та «ДНР» були впроваджені програми військової підготовки, що включали в себе навчання військовій справі, патріотичне виховання та ідеологічну обробку. Ці програми мали на меті виховання молоді в дусі російського патріотизму та готовності до захисту «рідної землі» від «українських агресорів» (Дзюба, Волошина, & Пампуха, 2016, с. 94). Створення і підтримка різноманітних парамілітарних організацій, таких як «Юнармія», проведення військових таборів, змагань та патріотичних заходів сприяли формуванню в молоді почуття причетності до російської ідентичності й військової культури.

Мілітаризація дітей і молоді на тимчасово окупованих територіях мала серйозні наслідки як для окремих осіб, так і для суспільства в цілому. Вона сприяла формуванню в молодих людей агресивних настроїв, підготовці їх до участі у військових діях та заклала основи для продовження війни. Мілітаризація також підірвала спроби мирно врегулювати конфлікт, оскільки створювала покоління, виховане в умовах війни й ворожнечі до української держави.

Інструменти мілітаризації дітей на тимчасово непідконтрольних територіях

Категорія	Опис
Шкільні програми	Введення курсів з військової справи, стройової підготовки та використання зброї.
Парамілітарні організації	Створення організацій, таких як «Юнармія», що проводять регулярні тренування і табори.
Пропаганда у школах	Використання матеріалів, що виправдовують дії РФ та дискредитують українську владу.
Патріотичні заходи	Мітинги, демонстрації, військові паради та культурні події, що прославляють РФ.
Військові табори	Інтенсивні тренування, що включають у себе фізичну підготовку, стрільбу та тактичні заняття.
Соціальні мережі та медіа	Поширення пропаганди через медіа, що формує позитивний образ російських військових.
Ідеологічна обробка	Формування позитивного образу РФ через шкільні програми та медіа.
Соціальне середовище	Створення середовища, що підтримує проросійські настрої та мілітаризацію.
Навчальні матеріали	Підручники та інші навчальні матеріали, що містять проросійську пропаганду.

Джерело: складено автором на основі (Богайчук, 2018; Лапутіна & Маляр, 2021; Дзюба, Волошина, & Пампуха, 2016; Мосейко, 2022; Тимошук, 2022)

Отже, мінські угоди, підписані у 2014–2015 роках, мали на меті врегулювання конфлікту на сході України та припинення бойових дій. Проте на практиці ці угоди стали інструментом для РФ, що використовувався для подальшої військової агресії та інтеграції тимчасово окупованих територій Луганської й Донецької областей. Аналіз ролі мінських угод у цьому контексті дозволяє зрозуміти механізми, за допомогою яких РФ досягала своїх стратегічних цілей.

По-перше, мінські угоди забезпечили РФ час, необхідний для консолідації контролю над окупованими територіями та підготовки до подальших військових дій. Замість виконання умов угод щодо припинення вогню та відведення важкої техніки РФ використовувала цей час для зміцнення своєї військової присутності на Донбасі (Шевель & Лікарчук, 2022, с. 89).

По-друге, мінські угоди залучили до переговорного процесу представників самопроголошених республік «ЛНР» та «ДНР», що сприяло їх міжнародній легітимізації. Це дало змогу РФ говорити про внутрішній громадянський конфлікт, а не про свою зовнішню агресію.

По-третє, мінські угоди використовувалися для посилення економічних зв'язків між окупованими територіями та РФ, включно з постачанням товарів, енергоресурсів і фінансовою підтримкою, що сприяло економічній залежності регіону від РФ.

По-четверте, під прикриттям мінських угод РФ продовжувала зміцнювати свою військову присутність на Донбасі за рахунок постачання зброї, військової техніки та навчання місцевих бойовиків. Водночас угоди створювали ілюзію мирного процесу, що відволікало увагу міжнародної спільноти від реальних подій на місцях.

По-п'яте, пропаганда РФ була спрямована на дискредитацію української влади та зображення конфлікту як внутрішнього протистояння. Це дозволяло РФ уникати відповідальності за свої агресивні дії й представляти себе як миротворця.

Аналіз ролі мінських угод у подальшій військовій агресії РФ свідчить про те, що вони були використані як інструмент для досягнення стратегічних цілей РФ. Угоди забезпечили час для консолідації контролю над окупованими територіями, сприяли міжнародній легітимізації проросійських угруповань, економічній інтеграції, мілітаризації населення та проведенню пропагандистської кампанії. Мінські угоди стали важливим елементом у планах РФ щодо подальшої військової агресії проти України та інтеграції окупованих територій до свого складу. Конфлікт на сході України, а також анексія Криму викликали значну реакцію з боку як українського уряду, так і міжнародного співтовариства. Вона проявилася в дипломатичних, економічних та військових заходах, спрямованих на протидію агресії РФ та відновлення територіальної цілісності України.

Відразу після початку агресії РФ Україна розпочала активні заходи щодо зміцнення своєї обороноздатності. Було проведено мобілізацію резервістів, модернізовано армію та запущено програми з реорганізації військових сил. Крім того, Україна активізувала співпрацю з НАТО та іншими міжнародними військовими організаціями, що сприяло підвищенню рівня професійної підготовки українських

військових. Також Україна впровадила ряд економічних санкцій проти РФ, включаючи обмеження на торгівлю, фінансові операції та рух капіталу. Були заморожені активи російських компаній і громадян, що підтримували агресію. Крім того, у країні розпочався процес диверсифікації економічних зв'язків з метою зменшення залежності від РФ.

Актуалізація внутрішніх реформ стала важливим елементом реакції України на агресію. Було впроваджено антикорупційні заходи, реформи у сфері правосуддя та управління, що підвищило ефективність державного апарату і його здатність реагувати на виклики. Однією з найважливіших реакцій міжнародного співтовариства на агресію РФ стали економічні санкції. США, ЄС, Канада, Австралія та інші країни впровадили масштабні санкції, що охоплювали фінансовий, енергетичний і військовий сектори. Ці заходи мали на меті обмежити доступ РФ до міжнародних фінансових ринків, технологій та ресурсів, необхідних для ведення агресивних дій.

Міжнародні організації, такі як ООН, ОБСЄ, ЄС та НАТО, активно залучалися до процесу врегулювання конфлікту. Було ухвалено численні резолюції, що засуджували дії РФ і підтримували територіальну цілісність України. Дипломатичні зусилля включали в себе проведення переговорів, місії спостереження та інші заходи, спрямовані на зниження напруженості й запобігання ескалації військового конфлікту. Україна отримала значну міжнародну допомогу у вигляді фінансових ресурсів, гуманітарної підтримки та військової допомоги. МВФ, Світовий банк, ЄС та інші організації надавали фінансову підтримку для стабілізації економіки України. Військова допомога включала в себе постачання обладнання, навчання військових та обмін розвідувальними даними. Ці зусилля сприяли зміцненню обороноздатності України, посиленню міжнародного тиску на РФ та мобілізації ресурсів для підтримки української держави (Тимошук, 2022, с. 84).

Висновки та перспективи подальшої роботи в даному напрямі. Дослідження агресії РФ на тимчасово непідконтрольних територіях Луганської та Донецької областей у 2014–2022 роках дозволяє зробити кілька ключових висновків:

- мінські угоди, формально спрямовані на врегулювання конфлікту, були використані РФ для інтеграції окупованих територій. Примусова паспортизація, створення парамілітарних структур та інформаційна кампанія стали інструментами цієї політики;

- під час мінських переговорів РФ активізувала процеси мілітаризації дітей і примусову паспортизацію місцевого населення, що створило передумови для подальшої військової агресії під приводом захисту російських громадян;

- використання аргументу про захист громадян РФ на територіях «ЛНР» та «ДНР» стало виправданням для військової агресії проти України. Це дозволило РФ легітимізувати свої дії та продовжувати підтримувати бойові дії на сході України;

- реакція України включала в себе зміцнення обороноздатності, дипломатичні заходи, економічні санкції та внутрішні реформи. Міжнародне співтовариство запровадило санкції, дипломатичний тиск, надання допомоги та правову реакцію, спрямовану на притягнення РФ до відповідальності.

Подальші дослідження можуть зосередитися на аналізі ефективності міжнародних санкцій проти РФ. Важливо оцінити, наскільки ці санкції вплинули на економіку РФ, її військові можливості і здатність продовжувати агресивні дії. Також, необхідно провести глибокі дослідження соціальних наслідків мілітаризації дітей та молоді на тимчасово окупованих територіях: оцінити психологічні травми, впливи на освіту та майбутнє цих дітей у постконфліктний період.

Lisyansky P. Russian expansionism in the temporarily uncontrolled parts of Luhansk and Donetsk regions in 2014–2022

The article examines the expansionist policy of the Russian Federation (RF) in the temporarily uncontrolled parts of the territories of Luhansk and Donetsk regions in the period 2014–2022. Emphasis is placed on the Russian Federation's use of the Minsk agreements to legitimize its actions and further integrate these territories into its composition.

The purpose of the article is to identify and reveal the mechanisms used by the Russian Federation for the integration of territories not controlled by Kyiv during the Minsk agreements. In particular, the forced passporting of Ukrainian citizens, the militarization of children and the use of these processes to justify further military aggression against Ukraine under the pretext of protecting "its" citizens are being investigated.

Various methods are used in the research: content analysis of official documents, comparative analysis, as well as analytical methods for assessing the impact of political and military actions of the Russian Federation on the situation in the region. Data from official sources, scientific articles, reports of international organizations and expert assessments are analyzed.

The results of the study show that during the Minsk agreements, the Russian Federation actively implemented the policy of integrating non-controlled territories into its composition. The forced passporting of Ukrainian citizens in the "LPR" and "DPR" and the militarization of children began precisely during the Minsk negotiations. This confirms the hypothesis that the Russian Federation uses the Minsk agreements to legitimize its presence and further aggressive actions.

The article demonstrates that the Minsk agreements were used by the Russian Federation not to achieve peace, but to strengthen its influence in the occupied territories and prepare for further military aggression against Ukraine under the pretext of protecting "its" citizens. The research findings emphasize the importance of understanding the real goals and mechanisms of Russian policy in the occupied territories.

The results of this study are important for the development of strategies to counter the expansionist actions of the Russian Federation in the future. The article also revealed the need for further research on the socio-economic and political consequences of such a policy for the region. Further research could focus on a detailed analysis of the impact of the militarization of children on their mental health and on social stability in the region.

Key words: Minsk agreements, LPR, DPR, forced passporting, militarization of children, military aggression.

Література:

1. Kasianenko N. Internal legitimacy and governance in the absence of recognition: The cases of the Donetsk and Luhansk «People's Republics», *Foundation for Good Politics*. 2019. №1(12). P. 116–130. URL: https://www.ideopol.org/wp-content/uploads/2019/11/___ENG.%201.7.%20Kasianenko%20FIN.pdf
2. Алещенко В. Феноменологія «гібридної війни» та її особливості у виконанні Російської Федерації: інформаційно-психологічний аспект. *Вісн. Київ. нац. ун-ту імені Тараса Шевченка. Військово-спеціальні науки*. 2016. Вип. 1. С. 6–11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_vsn_2016_1_3.
3. Шевель І.П., Лікарчук, Д.С. Політико-соціальні аспекти російсько-української війни 2014–2022 рр. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*, 2022. №10. С. 86–99. URL: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269480>
4. Зозуля І.В. Глобальний, регіональний та національний виміри російсько-української війни. *Форум права*. 2023. № 74(1). С. 52–67. URL: <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/7427>
5. Нікілев О. Історичні корені та передумови російсько-української війни: ментальний вимір. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*, 2023. №26(5), С. 110–117. URL: <https://doi.org/10.15421/1723109>
6. Рудик М., Бабій Н. Агресія Росії проти України: історичні передумови та сучасні виклики. *III Міжнародна наукова конференція «Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та психологічні наслідки»*. 2023. С. 86–89. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/41091/2/MCTD_2023_Rudik_M-Russian_aggression_against_86-90.pdf
7. Катеринчук П. Російська пропаганда як інструмент зовнішньополітичної стратегії щодо України. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: збірник наукових статей*. 2016. Вип. 33–34. С. 222–229. URL: <https://doi.org/10.31861/mhpi2016.33-34.222-229>
8. Богайчук В.Ж. Соціальна ідентичність в умовах гібридної війни. *Вісн. Луган. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка*. 2018. № 8(2). С. 167–175. URL: <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7857>
9. Лапутіна Ю., Маляр Г. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця: монографія. Київ, 2021. 500 с. URL: https://nasbu.edu.ua/uploads/p_157_93159068.pdf
10. Дзюба Т.М., Волошина Н.М., Пампуха І.В. Механізм інформаційно-психологічного впливу на психіку людини у гібридній війні. *Зб. наук. пр. Військ. ін-ту Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка*. 2016. Вип. 51. С. 91–99. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpviknu_2016_51_14
11. Мосейко А.Г. Російсько-українська війна (2014–2022): юридичні аспекти. *«Російсько-українська війна (2014–2022): історичні, політичні, культурно-освітні, релігійні, економічні та юридичні аспекти»: моногр.* 2022. С. 1227–1234. URL: https://drive.google.com/file/d/1zqMTdPYLKEqNU2uZrjQVT4wyd_DO-Nj6/view
12. Тимошук О.Г. Набуття Україною статусу кандидата в члени ЄС в умовах війни в Україні: міжнародно-правовий аспект. *Матеріали міжнародної науково-практичної конференції БНАУ «Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту»*. 2022. С. 83–85. URL: http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7941/1/Nabuttia_Ukrainoiu.pdf

References:

1. Kasianenko, N. (2019). Internal legitimacy and governance in the absence of recognition: The cases of the Donetsk and Luhansk "People's Republics". *Foundation for Good Politics*, 1(12), 116–130. https://www.ideopol.org/wp-content/uploads/2019/11/___ENG.%201.7.%20Kasianenko%20FIN.pdf
2. Alecschenko, V. (2016). Fenomenolohiia "hibrydnoi viiny" ta yii osoblyvosti u vykonanni Rosiiskoi Federatsii: Informatsiino-psykholohichni aspekt [Phenomenology of "hybrid war" and its features in the performance of the Russian Federation: Informational and psychological aspect]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Viiskovo-spetsialni nauky*, 1, 6–11. Kyiv: Kyivs'kyi natsional'nyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_vsn_2016_1_3 [in Ukrainian].
3. Shevel, I. P., & Likarchuk, D. S. (2022). Polityko-sotsialni aspekty rosiisko-ukrainskoi viiny 2014–2022 rr. [Political and social aspects of the Russian-Ukrainian war 2014–2022]. *Mizhnarodni vidnosyny: Teoretyko-praktychni aspekty*, No 10, 86–99. Kyiv: Universytet ekonomiky ta prava. <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269480> [in Ukrainian].
4. Zozulia, I. V. (2023). Hlobalnyi, rehionalnyi ta natsionalnyi vymiry rosiisko-ukrainskoi viiny [Global, regional or national dimension of the Russian-Ukrainian war]. *Forum prava*, No 74(1), 52–67. Kharkiv: Natsional'na yurydychna akademiia. <https://univd.edu.ua/science-issue/issue/7427> [in Ukrainian].
5. Nikilev, O. (2023). Istorychni koreni ta peredumovy rosiisko-ukrainskoi viiny: Mentalnyi vymir [Historical roots and prerequisites of the Russian-Ukrainian war: The mental dimension]. *Naukovo-teoretychnyi almanakh "Hrani"*, No 26(5), 110–117. Dnipro: Dnipropetrovs'kyi natsional'nyi universytet imeni Olesia Honchara. <https://doi.org/10.15421/1723109> [in Ukrainian].
6. Rudyk, M., & Babii, N. (2023). Ahresiia Rosii proty Ukrainy: Istorychni peredumovy ta suchasni vykylyky [Russia's aggression against Ukraine: Historical prerequisites and modern challenges]. *III Mizhnarodna naukova konferentsiia "Voienni konflikty ta tekhnohennni katastrofy: Istorychni ta psykholohichni naslidky"*, 86–89. Ternopil: Tekhnichnyi universytet. https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/41091/2/MCTD_2023_Rudyk_M-Russian_aggression_against_86-90.pdf [in Ukrainian].
7. Katerynychuk, P. (2016). Rosiiska propahanda yak instrument zovnishnoi politychnoi stratehii shchodo Ukrainy [Russian propaganda as a tool of foreign policy strategy in relation to Ukraine]. *Istoryko-politychni problemy suchasnoho svitu: Zbirnyk naukovykh statei*, 33–34, 222–229. Chernivtsi: Chernivetskyi natsional'nyi universytet imeni Yurii Fedkovycha. <https://doi.org/10.31861/mhpi2016.33-34.222-229> [in Ukrainian].
8. Bohaichuk, V. Zh. (2018). Sotsialna identychnist v umovakh hibrydnoi viiny [Social identity in the conditions of hybrid warfare]. *Visnyk Luhanskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka: Pedahohichni nauky*, 8(2), 167–175. Luhansk: Luhanskyi natsional'nyi universytet. <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/handle/123456789/7857> [in Ukrainian].
9. Laputina, Yu., & Maliar, G. (2021). Stratehichni komunikatsii v umovakh hibrydnoi viiny: Pohliad vid volontera do naukovtsia: Monohrafiia [Strategic communications in the conditions of hybrid war: A view from a volunteer to a scientist: Monograph]. Kyiv: Natsionalna akademiia derzhavnoho upravlinnia. https://nasbu.edu.ua/uploads/p_157_93159068.pdf [in Ukrainian].
10. Dzyuba, T. M., Voloshina, N. M., & Pampukha, I. V. (2016). Mekhanizm informatsiino-psykholohichnoho vplyvu na psykhу liudyny u hibrydnoi viiny [The mechanism of informational and psychological influence on the human psyche in hybrid warfare]. *Zbirnyk naukovykh prats Viiskovoho instytutu Kyivskoho natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka*, 51, 91–99. Kyiv: Kyivs'kyi natsional'nyi universytet imeni Tarasa Shevchenka. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpviknu_2016_51_14 [in Ukrainian].
11. Moseiko, A. H. (2022). Rosiisko-ukrainska viina (2014–2022): Yurydychni aspekty [Russian-Ukrainian war (2014–2022): Legal aspects]. In "Rosiisko-ukrainska viina (2014–2022): Istorychni, politychni, kulturno-osvitni, relihiini, ekonomichni ta yurydychni aspekty": Monohrafiia (pp. 1227–1234). Kyiv: Natsional'na akademiia nauk Ukrainy. https://drive.google.com/file/d/1zqMTdPYLKEqNU2uZrjQVT4wyd_DO-Nj6/view [in Ukrainian].
12. Tymoshchuk, O. H. (2022). Nabuttia Ukrainoiu statusu kandydata v chleny YeS v umovakh viiny v Ukraini: Mizhnarodno-pravovyi aspekt [Ukraine's acquisition of the status of a candidate for EU membership in the conditions of the war in Ukraine: An international legal aspect]. In *Proceedings of the International Scientific and Practical Conference "Ahrarna osvita ta nauka: Dosiahnennia, rol, factory rostu"*, 83–85. Bila Tserkva: BNAU. http://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7941/1/Nabuttia_Ukrainoiu.pdf [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.09.2024

Стаття рекомендована до друку 04.10.2024